

Raadsinformatiebrief

Datum	12 december 2023	Zaaknummer	1948.2.478.387
		Portefeuille	Ruimtelijke ordening en infrastructuur J.T. van Burgsteden
Onderwerp:	Schone Lucht Akkoord		

Behandeling in commissie

Niet van toepassing.

Kennisnemen van:

Stand van zaken Schone Lucht Akkoord

Aanleiding

Met de voorliggende raadsinformatiebrief wordt invulling gegeven aan de toezegging van portefeuillehouder Van Burgsteden aan de gezamenlijke commissie (GC15) om de raad te informeren over de stand van zaken rond de uitvoering van het Schone Lucht Akkoord met daarin een duiding over de gemaakte keuzes.

Kernboodschap

Op 1 september 2020 heeft het college van B&W ingestemd met deelname aan het landelijke Schone Lucht Akkoord (SLA). De raad is hierover met raadsinformatiebrief 112 geïnformeerd. De maatregelen die volgen uit het Schone Lucht Akkoord zijn verwerkt in het Uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit 2030. Hierover is de raad begin 2022 geïnformeerd met raadsinformatiebrief 189.

In het Uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit 2030 haken we zoveel mogelijk aan bij lopend beleid en projecten die een positief effect hebben op de luchtkwaliteit. De aanpak richt zich op de doelgroepen mobiliteit, industrie en landbouw, maatregelen huishoudens en algemene maatregelen zoals bijvoorbeeld voorlichting en het meten van de luchtkwaliteit. De aanpak heeft raakvlakken met ander beleid, zoals bijvoorbeeld gezondheid, mobiliteit en klimaat.

Mobiliteit

De gemeente Meierijstad heeft een duurzame mobiliteitsvisie vastgesteld. Hierin staat hoe we de komende jaren om willen gaan met zaken als bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid. De visie gaat zowel over infrastructuur (en techniek) als over gedrag. Veel ontwikkelingen hebben een positieve invloed op de luchtkwaliteit (denk aan stimuleren fietsgebruik en stimuleren thuiswerken via werkgeversbenadering). Er wordt actief gezocht naar koppelkansen voor luchtkwaliteit in projecten die uit de duurzame mobiliteitsvisie voortvloeien.

Voor het stimuleren van fietsgebruik zijn momenteel diverse projecten gereed of in uitvoering: de fietsoversteek Eerdsebaan – Zandvliet en de snelfietsroute Veghel-Uden. Daarnaast worden goede fietsstroken aangelegd in de Pastoor van Haarenstraat en Floralaan. Voor wat betreft het verbeteren van het openbaar vervoer zit het project Bus Rapid Transit (opwaardering HOV) Eindhoven – Nijmegen in de verkenningsfase.

Mobiele werktuigen

Voor mobiele werktuigen zoals bouwmachines is een forse gezondheidswinst mogelijk door het versneld schoner maken van de machines, vooral via de overheidsaanbestedingen van wegen en werken. De gemeente Meierijstad scoorde de afgelopen jaren hoog op de lijst van meest duurzame aanbesteders van Bouwend Nederland (top 25-noteringen). Bij het opnemen van emissie-eisen voor mobiele werktuigen in gunningscriteria wordt opgetrokken met het atelier duurzaamheid. Eisen die tot doel hebben de CO₂-uitstoot terug te dringen hebben vaak ook een positief effect op fijnstof en stikstofdioxide.

Industrie

In de industrie en energiesector wordt ingezet op het aanscherpen van de gehanteerde emissie-eisen in de vergunningverlening en het verbeteren van de algemene minimum (emissie-)eisen voor de industrie en energiesector in de regelgeving. Dit doen we in samenwerking met de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN). Daarnaast werken we in Meierijstad samen met het bedrijfsleven binnen het samenwerkingsverband DOE (Duurzaam Ondernemend Energiek). Bij maatregelen die in het kader van duurzaamheid worden genomen, wordt – waar mogelijk – ook gekeken naar gunstige bijeffecten voor de luchtkwaliteit.

Binnenvaart en havens

De landelijke ambitie is een nagenoeg emissievrije binnenvaart in 2050. Tussendoel is om de emissies van luchtverontreinigende stoffen door de binnenvaart in 2035 met minimaal 35% terug te dringen ten opzichte van 2015 en indien mogelijk tot 50%. Onderdeel van de zero-emissie haven zijn walstroomvoorzieningen. De haven van Veghel beschikt al over walstroomvoorzieningen voor de binnenvaart. Het verplichte gebruik hiervan is geregeld in onze havenbeheersverordening. Overige uitkomsten in het kader van een emissievrije haven volgen we actief en implementeren we waar mogelijk.

Landbouw

Binnen de agrarische sector is voortdurend aandacht voor concrete maatregelen om de emissies van primair fijnstof in de pluimveehouderij te reduceren. Het gaat vooral om huid-, mest-, voer- en strooiseldeeltjes (= primair fijnstof). Overige veehouderijen dragen minder bij aan de uitstoot van primair fijnstof. Wel ontstaat bij deze veehouderijen secundair fijnstof door ammoniakuitstoot. Het duurt een tijdje voordat ammoniak reageert tot secundair fijnstof. In die tijd kan het zich gelijkmatig verdelen over grote afstanden, als een deken over het land. De rundveehouderij is de grootste veroorzaker van ammoniakemissie. Ammoniak speelt ook een belangrijke rol bij de stikstofdepositie in natuurgebieden.

Ammoniakreductie draagt zowel bij aan minder stikstofdepositie en daarmee natuurdoelen, als aan minder fijnstof en daarmee gezondheidsdoelen. Maatregelen voor ammoniakreductie zijn bijvoorbeeld emissiearme stallen, voer- en managementmaatregelen, emissiearme mestaanwending en beweiding. Voor de langere termijn dragen (stal)innovaties en de ontwikkelingen ten aanzien van bijvoorbeeld kringlooplanbouw bij aan de verdergaande

ammoniakreductie en gezondheidswinst. We bekijken samen met o.a. de Omgevingsdienst Brabant Noord en de provincie hoe we hier invulling aan kunnen geven.

De landbouw is momenteel volop in transitie. (Toekomstige) maatregelen op het gebied van stikstof en verduurzaming zullen ook een positief effect hebben op de luchtkwaliteit. De ontwikkelingen worden gevolgd en waar mogelijk gefaciliteerd door de gemeente Meierijstad.

Overzicht maatregelen

Het overzicht van acties en maatregelen inclusief het te verwachten jaar van uitvoering is in de bijlage van het Uitvoeringsprogramma Luchtkwaliteit 2030 opgenomen. De hierin opgenomen tabel is een vast format waarin per maatregel is aangegeven wanneer hij naar verwachting wordt uitgevoerd. Een deel ervan zijn vaste maatregelen, een deel ervan zijn aanvullende maatregelen. De tabel wordt jaarlijks geactualiseerd en naar de landelijke stuurgroep van het Schone Lucht Akkoord gestuurd. De tabel is online te raadplegen via:

<https://www.schoneluchtakkoord.nl/monitoring-sla/dashboard/>. Hier is ook de voortgang van andere SLA-deelnemers te bekijken.

Uitwerking pilots Participatie en Woningen & houtstook

Het college heeft in 2020 het voornemen uitgesproken om deel te nemen aan de pilots participatie en woningen & houtstook.

1. Participatie

De komende jaren wordt de luchtkwaliteit in Meierijstad gemeten. Binnen de regio wordt ambtelijk samengewerkt om hierover tips en trucs uit te wisselen.

Pilot participatie

De Rijksoverheid stelt in samenwerking met het RIVM meetstations uit het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit ter beschikking aan gemeenten en/of provincies die deelnemen aan de pilot participatie. Burgers en bedrijven kunnen rondom het meetstation (satelliet) sensoren plaatsen om lokaal de luchtkwaliteit te meten. Het RIVM ontwikkelt een (web)platform om de gegevens uit te kunnen wisselen met de gegevens van het Landelijk Meetnet. In de pilot wordt onderzocht op welke manier op een bestendige manier betrouwbare informatie kan worden gegenereerd waarbij zowel burgers, decentrale overheden als de rijksoverheid relevante informatie over de luchtkwaliteit uitwisselen.

Regionaal meetnet luchtkwaliteit (ZO-Brabant)

Het regionale meetnet van Zuidoost-Brabant bestaat uit een netwerk van sensoren waarmee onder andere fijnstof (PM1, PM2.5 en PM10), stikstofdioxide (NO2), ozon (O3), temperatuur en relatieve vochtigheid wordt gemeten. Het meetnet heeft drie aandachtsgebieden: stedelijk gebied, landelijk gebied en Eindhoven Airport.. Op regionaal niveau worden circa 50 sensoren ingezet die de luchtkwaliteit meten. In Meierijstad is in mei 2021 één van deze sensoren geplaatst. We onderzoeken of de plaatsing van meer sensoren wenselijk en mogelijk is. In het collegewerkprogramma is hiervoor budget gereserveerd.

Op basis van de meetdata wordt jaarlijks een rapportage gemaakt. Uit de laatst bekende resultaten (2021) blijkt het volgende: de jaargemiddeld gemeten concentraties over alle meetpunten bezien waren respectievelijk 11,5 µg/m3, 13,9 µg/m3 en 19,3 µg/m3 voor PM1, PM2.5 en PM10. In de periode april tot en met juli zijn de gemeten PM concentraties in het buitengebied wat hoger, waarschijnlijk hangt dit samen met landbouwactiviteiten. De metingen tonen aan dat fijnstofconcentraties relatief homogeen zijn en als het ware als een deken over

de regio heen liggen. Minimaal 70% van de gemiddeld gemeten PM10 concentraties lijkt op basis van de metingen te bestaan uit een regionale achtergrond met bronnen buiten de regio. Voor NO2 was een beperkte dataset beschikbaar. De gemiddeld gemeten concentratie NO2 door het meetnet in de maanden januari-februari en november-december is 21 µg/m3.

Monitoringsproject Samen Meten Meierijstad (SMM)

Sinds januari 2021 wordt door het burgerinitiatief Samen Meten Meierijstad een netwerk van sensoren ontwikkeld om de luchtkwaliteit te meten. Onder de noemer 'citizens science' of 'burgerwetenschap' wordt bijgedragen aan de bewustwording en betrokkenheid van onze inwoners bij de luchtkwaliteit in hun leefomgeving. Vrijwilligers meten de concentratie fijnstof en delen de resultaten via internet. Het initiatief wordt in samenwerking met het RIVM uitgevoerd.

De actuele meetgegevens van bovengenoemde twee meetprojecten zijn te raadplegen via het dataportaal Samen Meten (samenmeten.rivm.nl). Hierin worden meetdata uit verschillende projecten en initiatieven bijeengebracht, samen met de data van de officiële metingen uit het Landelijk Meetnet.

2. Woningen & houtstook

De meeste hinder en gezondheidsschade levert houtrook op in dichtbevolkte gebieden, op dagen met ongunstig weer en door onjuist stookgedrag. Om dit tegen te gaan zetten we allereerst in op verbetering van de voorlichting. Daarnaast werken we aan de onderstaande twee pilots.

Pilot stookverbod tijdens stookalert

In samenwerking met de landelijke themagroep houtstook onderzoeken we de mogelijkheden voor een stookverbod bij weersomstandigheden waarbij de rook blijft hangen en er een stookalert is uitgegaan. Als er een stookalert van kracht is, dan verspreiden we dit momenteel al via onze sociale media. Het is een oproep van het RIVM om niet te stoken, omdat de weersomstandigheden ongunstig zijn (geen wind of mist).

In de afgelopen periode is door de landelijke themagroep houtstook gewerkt aan hulpmiddelen voor het implementeren van een stookverbod tijdens een stookalert. Te denken valt aan voorbeeldregels die opgenomen kunnen worden in het omgevingsplan, een handhavingprotocol en voorlichtingsmateriaal. We zullen in 2024 bekijken of en hoe we de resultaten van deze themagroep kunnen implementeren in Meierijstad.

Pilot nieuwbouwwijk

Voor nieuwbouwwijken en bestaande wijken die van het gas afgaan, onderzoeken we wat er bij komt kijken om een wijk houtrookvrij of houtrookarm in te richten en te houden. Hierbij gaat het alleen om kachels en haarden in huis.

De gemeente Helmond heeft voor het SLA gepioneerd met een verbod op houtstook voor een nieuwbouwwijk. Het bleek dat het geheel verbieden van houtkachels juridisch gezien niet mogelijk is. Het stellen van regels wel, hiervoor moet een vergunningenprocedure worden opgezet. De gemeente Helmond heeft hiervan afgezien. De reden hiervoor is dat een vergunningprocedure voor meer complexiteit en administratieve lastenverzwaring voor de inwoners van de nieuwbouwwijk zorgt. De inzet spitst zich nu toe op intensieve voorlichting bij gesprekken met (nieuwe) bewoners, projectontwikkelaars en andere initiatiefnemers. In

Meerijstad onderzoeken we momenteel hoe we het Wvg-gebied Sint-Oedenrode houtrookarm kunnen inrichten.

Snoeihout

De gemeente Meerijstad had de afgelopen jaren een algemene ontheffing voor het in het buitengebied van Meerijstad verbranden van snoeihout in de maanden maart en november. Deze stook draagt niet bij aan een schonere lucht. Sinds november 2022 zijn we gestopt met deze algemene ontheffing en wordt het snoeihout kosteloos opgehaald na aanmelding. Het aanmelden geschiedt digitaal en moet voldoen aan een aantal spelregels. In november 2022 is ruim 100 ton opgehaald en in maart 2023 is er ruim 400 ton snoeihout opgehaald. De regeling is een groot succes.

Communicatie

Communicatie vindt plaats over afzonderlijke maatregelen/pilots, denk bijvoorbeeld aan de monitoring van de luchtkwaliteit en voorlichting over houtstook. Hiervoor worden de gemeentelijke website, social media en de Gemeentepagina in huis-aan-huisbladen ingezet.

Participatie

Bij het uitvoeren van maatregelen/pilots zoeken we afstemming met andere partners zoals burgerinitiatieven, (regio-)gemeenten, GGD, ODBN, POM, ZLTO, ministerie etc.

Duurzaamheid

Het Uitvoeringsprogramma Luchtkwaliteit 2030 levert een positieve bijdrage aan duurzaamheid. Met name op de onderdelen people en planet. Zo heeft het uitvoeringsprogramma als doel om gezondheidswinst (people) te behalen met een schonere lucht (planet). Dit draagt direct bij aan de gezondheid en het welbevinden van onze inwoners.

Financiën

Het SLA zet in op het verbeteren van luchtkwaliteit door generieke maatregelen en door het uitvoeren van pilots. Het ministerie is trekker van de pilots en zal het grootste aandeel in deze kosten dragen. Binnen Meerijstad is een groot deel van de maatregelen verankerd in bestaande programma's en wordt uitgevoerd binnen bestaande budgetten. Indien substantieel extra middelen benodigd zijn, worden die via de geëigende besluitvormingsprocedures meegenomen in de begroting.

Planning

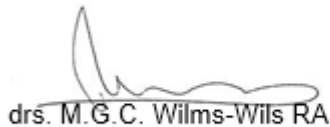
De bijlage van het Uitvoeringsprogramma Luchtkwaliteit 2030 wordt jaarlijks geactualiseerd en opgestuurd naar de landelijke stuurgroep van het Schone Lucht Akkoord en is online te raadplegen via: <https://www.schoneluchtakkoord.nl/monitoring-sla/dashboard/>.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Meerijstad

De secretaris,

De burgemeester,

drs. M.G.C. Wilms-Wils RA

ir. C.H.C. van Rooij